

مروری بر وعده ها و عملکرد مسئولان در زمینه تأمین معلم در مدارس استان

(کلاسی + دانش آموز) = معلم؟

گزارش خبری

روزنامه نگار

فرمانده

« کلاس ششمی های مدرسه دخترانه دولتی فرهنگیان واقع در دانشجوی ۶ معلم ریاضی ندارند. در درس ریاضی به این مهمی، از اول سال معلم نداشتند. یک هفته اول معلم آمد، اما بعد خبری نشد و گفتند معلوم نیست باشد یا نه! در حالی که مدرسه شش کلاس ششم دارد و آن طور که از شنیده ها معلوم است، یکی از کلاس ها مال بچه های خودشان و مثلا سفارشی هاست؛ به همین دلیل از بین این شش کلاس فقط همان یکی از اول سال معلم ریاضی داشته است که هرچه اعتراض

کردیم، گفتند آن معلم ریاضی نمی شود برای بقیه کلاس ها بیاید. » کلاس سومی های مدرسه دخترانه صفورا در طبرسی شمالی ۱۷ از اول سال معلم ندارند و مادران به بچه ها درس می دهند یا آن ها را سرگرم می کنند! ما دو سال است ساکن این محله شده ایم. پار سال که دخترم کلاس دوم بود، مشکل معلم نداشتند، اما امسال این طور است. هر روز هم اعتراض می کنیم، می گویند معلم نیامده است. » کلاس ششم مدرسه ای در مسلم شمالی هنوز معلم ندارد، و.... این ها بخشی از گلایه های پدر و مادرهای شهدی از کمبود معلم است. گویا کلاف سردرگم تأمین

معلم مدارس بنای باز شدن ندارد. خراسان رضوی با بیش از یک میلیون و ۴۵۰ هزار دانش آموز که حدود ۹ درصد جمعیت دانش آموزی کشور را شامل می شود، ۹۰ هزار معلم یعنی حدود ۸ درصد معلمان کشور را در اختیار دارد. آن هم در فضای تقریبی ۱۲ هزار و ۵۰۰ مدرسه که تا استانداردهای آموزشی به ازای هر دانش آموز، فاصله ها دارد. طبق مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، حداکثر جمعیت مطلوب دانش آموزان در کلاس های درس دوره ابتدایی ۲۶ نفر، دوره متوسطه اول و متوسطه دوم ۲۸ نفر و کل دوره های تحصیلی ۲۲ نفر تعیین شده، اما در چند

سال گذشته این آمار با شتاب رو به افزایش بوده است، به گونه ای که تراکم ۲۲ نفری کلاس های درس مدارس دولتی در سال تحصیلی ۱۳۹۰-۱۳۹۱، در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ به ۲۵ نفر رسید. جالب اینجاست که حتی آمار دقیقی هم از نیاز موجود و کمبودها ارائه نمی شود تا مبنای برنامه ریزی های احتمالی تصمیم گیران قرار گیرد و سریال تکراری کمبود معلم را پایان بخشد. در ادامه، وضعیت اظهار نظر ها، اعلام آمار و راهکارهای مسئولان آموزش و پرورش در دو سال گذشته را که بسیار سطحی است، باهم مرور می کنیم.



● **آبان ۱۴۰۰:** هیچ نگرانی برای تأمین معلم وجود ندارد هم آبان ۱۴۰۰ بود که مدیرکل وقت آموزش و پرورش اعلام کرد هیچ گونه نگرانی برای تأمین معلم در مدارس خراسان رضوی وجود ندارد؛ برای سال تحصیلی کنونی ۲۳ هزار معلم در استان کمبود داشتیم (به صورت پراکنده در استان) که توانستیم با شیوه های مختلف از جمله استفاده از حق التدریس نیروهای شاغل، حق التدریس نیروهای بازنشسته، استفاده از نیروهای خرید خدمات، حق التدریس نیروهای آزاد و سیاست های انقباضی در سازمان دهی نیروی انسانی (ادغام کلاس های کمتر از سی دانش آموز، کاهش عوامل اجرایی مدرسه، مراقبان سلامت و مشاوران) بخش قابل توجهی از این کمبود را جبران کنیم و نگرانی در این باره وجود ندارد. به این ترتیب، سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ هر طور که بود، با همین تدابیر راهبردی و همه اما و اگرهایش سپری شد.

● **شهریور ۱۴۰۰:** کمبود ۵ هزار معلم در فاصله یک هفته تا آغاز مدارس ظاهر این مهر می موقت بود و سال بعد فقط یک هفته مانده به شروع سال تحصیلی، دوباره زخم کمبود معلم سر باز کرد و سالی پر التهاب برای دانش آموزان استان رقم زد تا جایی که والدین و دانش آموزان حسابی شاکی شدند، اما علت این بی تدبیری ها هنوز ناشناخته و محدود به حدس و گمان بود، چنان که سید امیر شوشتری، مدیرکل آموزش و پرورش خراسان رضوی، گفت: از ۱۰ سال پیش تا کنون افزایش دانش آموز و کاهش همکار فرهنگی در پی بازنشستگی نیروها را داشتیم. فکر می کنم سال های قبل باید برنامه ریزی می شده که چنین اتفاقی صورت نگرفته است. واحد طرح و برنامه اداره کل آموزش و پرورش می تواند پیش بینی های لازم را برای آینده انجام بدهد که چه تعداد معلم بازنشسته می شوند و نیاز است چه تعداد نیرو به کار گرفته شوند، اما این کار چه در زمینه فضای آموزشی و چه معلم، دو تا چهار سال تعطیل بوده است. شاید هم نبوده و نیازسنجی واقعی و ضروری باتوجه به کرونا باعث شده است

اگر علت واقعی همین بوده باشد، امری پیش بینی شدنی بوده است، نه جدید و ناگهانی. این وضعیت درحالی ایجاد شده بود که بعد از اعلام شهریورماه مدیرکل استان مبنی بر کمبود ۵ هزار معلم، وزیر وقت آموزش و پرورش اواخر شهریور در گفت و گو با خبرگزاری ها اطمینان داده بود باتوجه به تمهیدات لازم برای تأمین نیروی آموزشی مدارس، امسال کلاس ها بدون معلم شروع نخواهد شد! ● **آبان ۱۴۰۰:** رفع موقت معضل کسری معلم هفدهم آبان گزارشی با عنوان «پاییز به نیمه رسید، معلم نرسید» را در همین صفحه منتشر کردیم و نشانی دقیق برخی کلاس های بدون معلم و مدارس را دادیم. دو روز بعد از چاپ گزارش، روابط عمومی آموزش و پرورش اعلام کرد مدرسی که در گزارش، نامشان را آورده ایم، مشکلكشان در زمینه کمبود معلم برطرف شده است. به اتفاق مدیر روابط عمومی ناحیه یک و کارشناس مقطع ابتدایی این ناحیه، از چهار مدرسه بازدید و مشاهده کردیم که پس از حدود چهل روز، همه کلاس ها با حضور معلم فعالیت می کنند، هر چند در مناطق کم برخوردار نسبت معلم به دانش آموز ۲ به ۹۸ بود!

● **آذرماه ۱۴۰۰:** همچنان کمبود داریم و امیدواریم سال بعد هشتم آذرماه سید امیر شوشتری، مدیرکل آموزش و پرورش خراسان رضوی، رسماً از افزایش هزار نفری معلمان استان خبر داد و اینکه با وجود این، همچنان کمبود معلم وجود دارد؛ تا قبل از این، حدود ۶ هزار و ۵۰۰ معلم خرید خدمات در استان داشتیم که به همراهی انجام شده بیش از هزار معلم دیگر به این شمار افزوده شد. با اینکه مشکل اصلی رفع شده است، همچنان کمبود داریم و در پی این هستیم که دویست نیروی مورد نیاز ضروری دیگر در این قالب با مجوز تهران به ظرفیت موجود بیفزاییم. در این راستا، تقاضای جذب ۱۵۰۰ معلم خرید خدمات دیگر را داده ایم و امیدواریم در سال ۱۴۰۲ با این جذب، دیگر مشکلی نداشته باشیم.

● **اردیبهشت ۱۴۰۲:** ۱۲ هزار معلم خراسان رضوی امسال بازنشسته می شوند هنوز تب و تاب کمبود معلم سال ۱۴۰۱ نخواهی بود که ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۲ با خبر مدیرکل آموزش و پرورش خراسان رضوی مبنی بر اینکه امسال ۱۲ هزار معلم این استان وارد مرحله بازنشستگی می شوند، شوک دیگری به خانواده ها و سیستم آموزشی استان وارد شد و راهکار مدیرکل، به جای تدبیر و برنامه ریزی اصولی، از این قرار اعلام شد: در دو آزمون استخدامی امسال، ۶ هزار معلم جدید استخدام می شوند و بیش از ۲ هزار معلم جدید نیز از دانش آموختگان دانشگاه فرهنگیان به ظرفیت آموزشی این استان افزوده خواهند شد. سال گذشته ۶۰ درصد معلمان بازنشسته استمرار خدمت داشتند و امیدواریم امسال نیز همین درصد در ۱۲ هزار معلم بازنشسته، فرم استمرار خدمت پر کنند و چالش کمبود معلم در استان تا حدی برطرف شود.

● **مهر ۱۴۰۲:** کمبود ۳ هزار معلم در خراسان رضوی با وجود این تدابیر و راهکارها، ۱۲ مهر امسال و کمتر از پنج ماه پس از اعلام خروج ۱۲ هزار نیروی بازنشسته از آموزش و پرورش استان، مدیرکل آموزش و پرورش خراسان رضوی بار دیگر در گفت و گو با خبرگزاری

مدیرکل آموزش و پرورش خراسان رضوی بار دیگر بزرگ ترین چالش نظام تعلیم و تربیت این استان را کمبود نیروی انسانی دانست و از معلم نداشتن ۲ هزار و ۵۰۰ کلاس خبر داد که تأمین نیروی انسانی آن نیازمند ۳۰ هزار معلم است

● **اردیبهشت ۱۴۰۲:** ۱۲ هزار معلم خراسان رضوی امسال بازنشسته می شوند هنوز تب و تاب کمبود معلم سال ۱۴۰۱ نخواهی بود که ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۲ با خبر مدیرکل آموزش و پرورش خراسان رضوی مبنی بر اینکه امسال ۱۲ هزار معلم این استان وارد مرحله بازنشستگی می شوند، شوک دیگری به خانواده ها و سیستم آموزشی استان وارد شد و راهکار مدیرکل، به جای تدبیر و برنامه ریزی اصولی، از این قرار اعلام شد: در دو آزمون استخدامی امسال، ۶ هزار معلم جدید استخدام می شوند و بیش از ۲ هزار معلم جدید نیز از دانش آموختگان دانشگاه فرهنگیان به ظرفیت آموزشی این استان افزوده خواهند شد. سال گذشته ۶۰ درصد معلمان بازنشسته استمرار خدمت داشتند و امیدواریم امسال نیز همین درصد در ۱۲ هزار معلم بازنشسته، فرم استمرار خدمت پر کنند و چالش کمبود معلم در استان تا حدی برطرف شود.

● **مهر ۱۴۰۲:** کمبود ۳ هزار معلم در خراسان رضوی با وجود این تدابیر و راهکارها، ۱۲ مهر امسال و کمتر از پنج ماه پس از اعلام خروج ۱۲ هزار نیروی بازنشسته از آموزش و پرورش استان، مدیرکل آموزش و پرورش خراسان رضوی بار دیگر در گفت و گو با خبرگزاری

رسمی آموزش و پرورش انجام شود. استاندار خراسان رضوی با بیش از یک میلیون و ۴۵۰ هزار دانش آموز که حدود ۹ درصد جمعیت دانش آموزی کشور را شامل می شود، ۹۰ هزار معلم یعنی حدود ۸ درصد معلمان کشور را در اختیار دارد. آن هم در فضای تقریبی ۱۲ هزار و ۵۰۰ مدرسه که تا استانداردهای آموزشی به ازای هر دانش آموز، فاصله ها دارد. طبق مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، حداکثر جمعیت مطلوب دانش آموزان در کلاس های درس دوره ابتدایی ۲۶ نفر، دوره متوسطه اول و متوسطه دوم ۲۸ نفر و کل دوره های تحصیلی ۲۲ نفر تعیین شده، اما در چند

سال گذشته این آمار با شتاب رو به افزایش بوده است، به گونه ای که تراکم ۲۲ نفری کلاس های درس مدارس دولتی در سال تحصیلی ۱۳۹۰-۱۳۹۱، در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ به ۲۵ نفر رسید. جالب اینجاست که حتی آمار دقیقی هم از نیاز موجود و کمبودها ارائه نمی شود تا مبنای برنامه ریزی های احتمالی تصمیم گیران قرار گیرد و سریال تکراری کمبود معلم را پایان بخشد. در ادامه، وضعیت اظهار نظر ها، اعلام آمار و راهکارهای مسئولان آموزش و پرورش در دو سال گذشته را که بسیار سطحی است، باهم مرور می کنیم.

کسری معلم از یک تفکر راهبردی غلط نشئت می گیرد

نگرش گروهی دیگر از کارشناسان و فعالان حوزه تعلیم و تربیت متفاوت است، آن ها این گونه استدلال می کنند که اگر نظام آموزشی از نظر تأمین نیروی انسانی در وضعیت مطلوب وعادی باشد، استفاده از دانشجویان معلمان و نیروهای بازنشسته مناسب نیست، اما وقتی از نیروهای خرید خدمات آموزشی و سر بازمعلمان استفاده می شود و حتی در استفاده های مادامه ۲۸، افرادی با نمره منفی جذب می شوند، بی تردید دانشجویان کارایی بهتری دارند و حتی از برخی بازنشستگان بی انگیزه که نشان زیادی است و صرفاً به دلیل نیاز مالی در کلاس درس حضور دارند، عملکرد بهتری خواهند داشت. ممکن است دانشجویان آزمون و خطا کنند، اما دست کم دارای شوق و انگیزه اند. این شیوه مطلوب نیست، اما چنانچه زیر نظر یک راهبر آموزشی تدبیر کنند، معلمان زنده تر و قوی تر خواهند شد.

آنان معتقدند کسری معلم از یک تفکر راهبردی به نام هزینه دانستن آموزش و پرورش و در نتیجه، ضعیف و تحیف نگهداشتن آن نشئت می گیرد و تا تغییری در این تفکر و نگاه حاصل نشود، مسئله کمبود نیروی انسانی در آموزش و پرورش به قوت خود باقی خواهد ماند. سالانه ۲۰ تا ۷۰ هزار معلم بازنشسته می شوند، اما از سال ۱۳۹۱ تا کنون در خوش بینانه ترین حالت، معادل یک سوم نفراتی که خارج شده اند، نیروی جدید به استخدام آموزش و پرورش درآمده است. از وضعیت موجود تا مطلوب همه این ها را بگذارد کنار سیاست های کلی نظام و سبند تحول بنیادین آموزش و پرورش که سال ۱۳۹۰ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید و معلم را مهم ترین رکن تحول آموزش و پرورش می داند و بر به کارگیری معلمان فکور، اندیشمند، متخصص و به روز که بتوانند از فناوری های نوین آموزشی استفاده کنند، تأکید دارد. مدرسه نیز در افق چشم انداز ۱۴۰۴ جلوه ای از تحقق مراتب حیات طیبیه، کانون عرضه خدمات و فرصت های تعلیم و تربیتی، زمینه ساز درک و اصلاح موقعیت توسط دانش آموزان و تکمیل و تعالی پیوسته هویت آنان بر اساس نظام معیار اسلامی، در چارچوب فلسفه و رهنامه نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران تعریف شده است. حال، متولیان امر پاسخ دهند که با وضعیت موجود و جای خالی تدبیر و برنامه ریزی درست برای جبران خلأها و پیشرفت که سطح انتظار مردم را تا حد وجود معلم سر کلاس تنزل داده است، می توان به این چشم انداز امیدوار بود؟

رسمی آموزش و پرورش انجام شود. استاندار خراسان رضوی با بیش از یک میلیون و ۴۵۰ هزار دانش آموز که حدود ۹ درصد جمعیت دانش آموزی کشور را شامل می شود، ۹۰ هزار معلم یعنی حدود ۸ درصد معلمان کشور را در اختیار دارد. آن هم در فضای تقریبی ۱۲ هزار و ۵۰۰ مدرسه که تا استانداردهای آموزشی به ازای هر دانش آموز، فاصله ها دارد. طبق مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، حداکثر جمعیت مطلوب دانش آموزان در کلاس های درس دوره ابتدایی ۲۶ نفر، دوره متوسطه اول و متوسطه دوم ۲۸ نفر و کل دوره های تحصیلی ۲۲ نفر تعیین شده، اما در چند

سال گذشته این آمار با شتاب رو به افزایش بوده است، به گونه ای که تراکم ۲۲ نفری کلاس های درس مدارس دولتی در سال تحصیلی ۱۳۹۰-۱۳۹۱، در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ به ۲۵ نفر رسید. جالب اینجاست که حتی آمار دقیقی هم از نیاز موجود و کمبودها ارائه نمی شود تا مبنای برنامه ریزی های احتمالی تصمیم گیران قرار گیرد و سریال تکراری کمبود معلم را پایان بخشد. در ادامه، وضعیت اظهار نظر ها، اعلام آمار و راهکارهای مسئولان آموزش و پرورش در دو سال گذشته را که بسیار سطحی است، باهم مرور می کنیم.

رسمی آموزش و پرورش انجام شود. استاندار خراسان رضوی با بیش از یک میلیون و ۴۵۰ هزار دانش آموز که حدود ۹ درصد جمعیت دانش آموزی کشور را شامل می شود، ۹۰ هزار معلم یعنی حدود ۸ درصد معلمان کشور را در اختیار دارد. آن هم در فضای تقریبی ۱۲ هزار و ۵۰۰ مدرسه که تا استانداردهای آموزشی به ازای هر دانش آموز، فاصله ها دارد. طبق مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، حداکثر جمعیت مطلوب دانش آموزان در کلاس های درس دوره ابتدایی ۲۶ نفر، دوره متوسطه اول و متوسطه دوم ۲۸ نفر و کل دوره های تحصیلی ۲۲ نفر تعیین شده، اما در چند